

Wstęp

To już czternasty tom z cyklu „Kultura Europy Środkowej”, choć tego ogólnego tytułu zaczęto używać oficjalnie dopiero od tomu trzeciego, wydanego w 2000 roku. Jednak dwa pierwsze tomy również doskonale wpisują się w ten ogólny tytuł. Ukazujące się corocznie od 1998 roku tomy odnoszą się do różnych problemów z dziejów tej części Europy. Ich wydawanie było inicjatywą samorządową jednego z najważniejszych miast górnośląskich – Zabrze. Celem cyklu było i pozostaje nadal prezentowanie różnych zagadnień związanych z kulturą i w ogóle przeszłością historycznego regionu, jakim jest Europa Środkowa, z położeniem akcentu na Śląsk, w tym zwłaszcza Śląsk Górny i najbliższe sąsiedztwo. Ten projekt miasta Zabrze wpisał się zatem na listę ważnych naukowych inicjatyw samorządowych, których znaczenie wykracza poza region Górnego Śląska.

Tym razem tematem wiodącym jest problematyka realiów życia codziennego w Europie Środkowej. Szczególną rolę zwrócono na Śląsk. Zebrane artykuły podzielone zostały na trzy zasadnicze części, odpowiadające okresom historycznym: *Czasy średniowiecza*, *Czasy nowożytne* oraz *Czasy nowsze i najnowsze*. Całość kończy krótkie podsumowanie podjętej problematyki.

W niniejszym tomie w formie aneksu zdecydowano się także na zamieszczenie panelowej dyskusji, która odbyła się w Teatrze Nowym w Zabrzu w dniu 18 listopada 2010 roku. Jej tematem były *Realia życia codziennego na Śląsku a tworzenie elit*. Udział w niej wzięli Profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego Henryk Samsonowicz i Sławomir Gawlas, Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego Karol Musioł, Rektor Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach Marian Oslisło, Dyrektor Centrum Chorób Serca w Zabrzu Marian Zembala, Profesor Uniwersytetu Śląskiego Zygmunt Woźniczka oraz Redaktor Naczelny „Gazety Wyborczej” w Katowicach Dariusz Kortko. Dyskusję prowadził redaktor Polskiego Radia Katowice Maciej Szczawiński.

W kolejnych trzynastu tomach podejmowano już wiele zagadnień związanych z głównym tematem naszych spotkań – „Kulturą Europy Środkowej”. Rozpatrywano różne wymiary kultury. Ten czternasty tom poświęcony jest temu, co chyba zawsze najbardziej interesuje odbiorcę – realiom życia codziennego. Jak żyli nasi poprzednicy? Jak zmieniły się warunki życia? – to bodaj najczęściej zadawane współcześnie pytania. Odpowiedzieć na nie próbowali autorzy artykułów zebranych w niniejszym tomie. Prezentowali, jak żyło się kiedyś na Śląsku, ziemi nieco odmiennej, posiadającej swoją specyfikę. Bo przecież trudno zrozumieć ten region, gdzie jeszcze przed niespełna wiekiem w domach powszechnie

używano śląskiej gwary i przechowywane były stare książki do nabożeństwa spisane po polsku, w szkole zaś uczono po niemiecku i zmuszano do używania tego języka w urzędach.

Wydanie tego kolejnego, czternastego tomu z serii „Kultura Europy Środkowej”, podobnie jak poprzednich, zawdzięczamy Władzom Miasta Zabrze, z Panią Prezydent Małgorzatą Mańką-Szulik na czele, sponsorowi naszych kolejnych tomów. Niech ta publikacja świadczy o zrozumieniu Władz Zabrze dla potrzeb nauki i niech stanowi dobrą promocję tego miasta.

Antoni Barciak